

[Per Stig Møller]

tat, der sikrer, at Litauens formelle selvstændighed kan få et reelt indhold.

Folketinget opfordrer regeringen til fortsat at arbejde for en styrkelse og udbygning af kontakterne mellem Danmark og de baltiske republikker og støtter Nordisk Ministerråds bestræbelser for at oprette nordiske kultur- og informationscentre i de tre baltiske republikker.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 33).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Gert Petersen (SF):

Fra Socialistisk Folkepartis side har vi været fuldstændig enige i den politik, som regeringen har ført i dette spørgsmål, og vi har været meget tilfredse med den.

Der kan jo ikke herske den ringeste tvivl om forholdet i denne sammenhæng:

De tre baltiske stater blev indlemmet i Sovjetunionen i sommeren 1940 efter såkaldte folkeafstemninger, som gav flertal for indmeldelse. Derefter blev der valgt nationalforsamlinger, hvor der også var stort flertal for indmeldelse, og man sendte ansøgning til Sovjetunionen om optagelse i unionen, og forbavsende nok var svaret: Ja, den er i orden, kom I bare!

Karakteristisk for disse folkeafstemninger var, at i den ene af republikkerne, jeg tror, det var i Estland, blev den ledet af Vysjinskij, den berygtede statsadvokat, som alle i Sovjetunionen i dag anser for at være en af de værste forbrydere i landets historie. Men det var altså ham, der stod for folkeafstemningen og tilrettelagde den. Der er ingen som helst tvivl om, at disse folkeafstemninger var humbug og svindel fra først til sidst. Det er altså det »legale« grundlag for republikkernes medlemskab af eller indlemelse i Sovjetunionen. Det er også rigtigt – og jo altså ikke overraskende, når man ved, hvordan tingene faktisk forholdt sig – at efter indlemmelsen fulgte en forfølgelse, en meget grov og brutal forfølgelse, af anderedestænkende, af modstandere, og deportationer af mange hundrede tusinde mennesker.

Derfor er det lige så klart, at når uafhængighedsråbet kommer derovrefra, må Danmark

støtte det. Der kan heller ikke herske nogen som helst tvivl om, at der – som følge af den politik, som blev indledt i Sovjetunionen under Gorbatjov – har været helt frie valg i de tre baltiske republikker, og der er altså valgt en nationalforsamling i Litauen, som i overensstemmelse med den eksisterende forfatning, altså ved anvendelse af dens bestemmelser, ændrede Litauens status og erklærede Litauen for en uafhængig republik.

Sovjetunionen har svaret med forskellige former for chikane. Det helt store indgreb er det ikke kommet til – endnu da, og vi håber, at det ikke sker – men forskellige former for chikane og pression og psykologisk krigsførelse.

Det er helt naturligt, at der herfra rettes en appel til Sovjetunionen om at optage forhandlinger med Litauen i stedet for denne psykologiske krigsførelse, i stedet for disse chikanerier.

Jeg er også enig med udenrigsministeren i, at Danmark, når vi – og det skal vi gøre ubetinget – støtter Litauens uafhængighedskrav, så skal gøre det med fornuft og med ansvarlighed, for naturligvis må det gøres sådan, at man ikke sænker hele skibet. Der er jo en demokratiseringsproces i gang i Sovjetunionen, og der er også hele den internationale afspænding, nedrustning osv., som vi drøftede tidligere i dag. Og denne demokratiseringsproces, som helt klart må hænge sammen med Gorbatjovs person og personkredsen omkring ham, er måske faktisk kommet længere, end man tror. Jeg nævnte valgene i de tre baltiske lande, som er et udslag af demokratiseringsprocessen, men der har også været valg andre steder i Sovjetunionen. Jeg nævnte tidligere i dag, at i tre storbyer som Moskva, Leningrad og Kiev har oppositionen simpelt hen vundet og besat et flertal af pladserne. De, der er meget nysgerrige, kan jeg henvise til en reportage i dagens udgave af International Herald Tribune fra Moskva, der beretter om, hvordan et flertal på 60 pct. eller sådan noget – bladet kalder dem på engelsk »insurgents«, og det må jo betyde noget i retning af oprørere – simpelt hen overtager Moskvas byråd, og man gør op, at der er fire partier. De har sat sig efter partier, uden at der var nogen regel om det. Det største parti er det, der hedder »Demokratisk Rusland«; det er det store flertal. Det næststørste kalder sig »Moskva«, det er partiapparatet; det er cirka en fjerdedel af forsamlingen. Så er der et tredje, som jeg ikke kan